

LIMBAJE FUNCȚIONALE: IPOSTAZE ALE NEOLOGISMULUI

0.1. Pentru a ne apropia de tema conferinței de față, „Interculturalitate și plurilingvism în context european”¹⁰, precizăm că abordarea noastră ține (limitat) de „arta discursului public”; de aceea, ne vom permite, în chip de preliminar, să... deviem puțin atenția spre anumite aspecte preponderent tehnice ale interculturalității lingvistice, dar sub acoperirea specificului retoricii, ca bază pentru evaluarea oricărui discurs performant. Reamintindu-ne că respectiva *artă* este, de fapt, ceea ce, inițial s-a și numit *τέχνη ῥητορικὴ* (*téchne rhetoriké*). Încercarea noastră, una din perspectiva pragmaticii comunicării, se subsumează, așadar, punctului de vedere al pragmalingvisticii.

0.2. În primul rând, reluând tratarea unei probleme pe care am discutat-o în *Limbajul publicistic românesc* (Dumistrăcel 2006^[1]: 31-50), ne simțim obligați să precizăm că analiza de față are în vedere manifestări funcționale ale comunicării reflectate de „limbajul publicistic” și, de asemenea, faptul că folosim această sintagmă deosebindu-ne de terminologia oarecum consacrată, conform căreia domeniului respectiv i se atribuie statutul de „stil”. Fără a intra în detalii, facem precizarea că o atare clasificare ține, de fapt, de perspectiva raportării la evoluția limbii de cultură, a limbii literare, respectiv a limbii „exemplare” cum o numește Eugeniu Coșeriu. Dacă avem în vedere, însă practicile particulare, specifice conform distincțiilor „logosului semantic” aristotelic, pornind de la cursurile de stilistică a vorbirii și de retorică, abordarea noastră reprezintă interpretarea unor tehnici din optica de analiză a *pragmaticii comunicării*, dimensiune prin care se înscrie, așadar, în preocupări de antropologie culturală. Pentru a defini limbajul publicistic, am reevaluat statutul stilurilor funcționale ale limbii române, reducând, pe criterii esențiale, numărul acestora la numai trei, din care două producătoare de discursuri/texte în afara unei situații date de comunicare, adică independent de prezența nemijlocită a unui interlocutor (stilul tehnico-științific și cel beletristic) și un al treilea, al „comunicării publice și private”, de interacțiune directă între emițător și receptor. Am pornit, așadar, de la criterii socioculturale primare privind

¹⁰ Conferința *Lexic comun / Lexic specializat* cu tema *Interculturalitate și plurilingvism în context european*, Galați, 11-12 iunie 2015.

interacțiunea comunicativă umană, punând la bază limbajul privat, al *conversației*, teren preferențial al faticității malinowskiene, ca manifestare a funcției de apel, nivel dezvoltat, apoi, în limbajul public al informației (ajuns la formulele *mass-mediei*) și al autorității instituționalizate (religios, juridico-administrativ, politic, didactic). Mutația de interes o reprezintă reorientarea de la stilistica limbii literare (având ca obiect de studiu dezvoltări culturale, stilul beletristic și pe cel științific, în principal), spre aceea a limbajului, a vorbirii, care a dispus de miezul tuturor stilurilor și limbajelor funcționale din limba „exemplară” de mai târziu. Astfel, ne preocupă câteva limbaje funcționale contemporane cu raportare constantă la interacțiunea dintre emițător și destinatar în cadrul discursului public, atenția fiind îndreptată, cu precădere, asupra elementelor de construcție prin care se urmărește (sau nu) și se realizează (sau nu) *feedback-ul*.

În proiecția de față am pornit de la distincții operate de trei (și pentru noi) magiștri, Aristotel, Ion Heliade Rădulescu și Karl Bühler. În baza relației dintre „funcții” (după Bühler – denotarea, manifestarea și apelul), „uzuri” (după Aristotel – uzul științific, cel poetic și cel practic), respectiv „limbi” (după Heliade Rădulescu – „limba științei sau a duhului”, „limba inimei sau a sentimentului” și „limba politicii”), rezultă doar trei stiluri funcționale: stilul tehnico-științific, stilul beletristic (prezente în toate clasificările de până acum și acceptate de toți specialiștii) și acest așa-numit *stil al comunicării publice și private*.

0.3. Această proiecție, privind trei stiluri „funcționale” ale limbii literare se verifică din perspectiva „logosului”; ne-am referit la o schemă creată de Constantin Sălăvăstru, preocupat de „dimensiunea proiectivă a modelului problematologic” (precizăm că, în continuare, enunțurile preluate de la autorul citat, capitolul *Argumentarea ca problematologie* (cf. Sălăvăstru 2003: 383-393; citatele luate de la acest autor sunt date între ghilimele).

Așadar, analiza „logosului” din perspectiva „problematicității” și a „rezolvării” având ca obiectiv caracteristicile actelor discursive ce aparțin celor trei stiluri pe care le-am definit, cu raportare la specificul activității social-culturale ca finalitate și ca efecte, ne permite să distingem trăsăturile diferențiatore prezentate în cele ce urmează:

- a) Pentru stilul beletristic/uzul poetic: problematicitate „minimă”, privind „chestiuni rezolvate”, având ca finalitate „plauzibilul/plăcutul/onorabilul” (*delectarea*), iar ca efect „adeziunea”;

b) Pentru stilul/uzul științific: problematicitate „mare”, referitoare la „chestiuni incerte” (*nerelevate*), având ca finalitate descoperirea a ceea ce este „just” (*adevărat*) și ca efect „judecata” (*cunoașterea*);

c) Pentru stilul comunicării publice și private/uzul practic: problematicitate „maximală”, privind „chestiuni îndoielnice” (*discutabile*, pentru discursul privat și pentru discursul mass-mediei; *ignore*, pentru discursul autorității instituționalizate), urmărind „utilul” (în planul experienței personale sau colective) și având ca efect „decizia” (respectiv *norma* de socializare în planul instruirii și comportamentului, reprezentând impunerea anterioară a voinței).

0.4. În cele ce urmează, analize la obiect ale unor limbaje funcționale din perspectiva comunicării au în vedere evaluarea după conceptul de „spațiu pragmatico-discursiv”, concept pentru a cărui prezentare trimitem la *Preambul* (§ 2. – 3).

1. Limbaje funcționale: „afacereza” și „legaleza”

1.1. Afacereza. Am schițat o ilustrare a confruntării cu terminologia domeniului „afacerilor” într-un paragraf din articolul precedent (*Aliniere europeană*, § 3.5 – 3.6), în care ne-am referit la atitudini ce ar putea fi numite manifest *anti-neologistice* exprimate în texte publicistice semnate de Radu Paraschivescu și Bogdan Ulmu. În special în ceea ce îl privește pe primul dintre acești autori, satira se îndreaptă împotriva a ceea ce anglistul (ca formație) numește „romgleza” oamenilor de afaceri titrați din România contemporană, considerată „o pășărească ridicolă”, saturată de anglicisme pure și de calcuri sau adaptări după engleză.

1.1.1. Dintre termenii comunicării din SPD profesionale, amintim cuvinte și turnuri cum sunt *skills, challenge, marketshare, turnover, drive, commitment, target, dealer, standing, business environment, modelling, feeling, all star game, showbiz, MVP*, respectiv verbele (a) *prioritiza*, (a) *customiza*, (a) *minimiza*, (a) *update*, (a) *fideliza*.

1.1.2. Numind „limba afacerilor, jargonul domeniului afacerilor”, termenul *afacereza* este prezent, cu atestări din presă din anul 2008, în *Dicționarul de cuvinte recente* coordonat de Florica Dimitrescu (2013). Pe internet găsim informații („serioase”) despre „concursuri de afacereza”, ca și proteste; un grafician, de exemplu, pare disperat de felul în care se prezintă astăzi limba română, cea „stâlcită și butucănoasă, vorbită mai ales de tineri”,

respingând, paralel, și „afacereza” sau „calculatoreza” ([//viorelpadina.wordpress.com/](http://viorelpadina.wordpress.com/)).

1.1.3. Modelul lingvistic. După reguli ale limbii române, *afacereza* și solitara (deocamdată) *calculatoreză* au, formal, drept de cetate. Numim curent, astfel, o serie de limbi, de la franceză și engleză până la japoneză și, apoi, dialecte rurale sau urbane: *bavareza*, *calabreza* ori *barceloneza*. Umoristic sau ironic, în limbajul familiar apar denumiri fantasmagorice de tipul *americaneza*, *maghiareza*, ba chiar *spanioleza* și *germaneza*! Este, în apariția unor astfel de nume, și o notă lejer sarcastică, dar nu lipsește nici fiorul de neliniște în fața necunoscutului, manifestat prin bravadă, dar cu rădăcini în forme mentale ancestrale. Dacă publicul larg nu este interesat de terminologia din SPD al astrofizicienilor, al chimiștilor sau al lingviștilor (dar de la geologi am preluat înfricoșătorul *tsunami*!), medicii, clericii sau juriștii au termenii lor exegetici, însă noi ne înțelegem cu ei prin corespondente autohtone: *anxietate* vs. *spaimă*, *euharistie* vs. *împărtășanie* (vechi *grijanie*), *ereditate* vs. *moștenitor*. Așadar, pe măsură ce, vrând-nevrând, suferim presiunea lumii afacerilor, avem nevoie de funcționarea celor două paliere terminologice la care ne-am referit. O încercare: Lucian Anghel, *Economia pe înțelesul tuturor* (prin „povești ușor de citit și de înțeles”), dar care nu este prea departe de terminologia discuțiilor de pe „Money Channel”.

1.1.4. Atitudini: respingerea

a) glumeață:

Afacereza subst. Limba afacerilor. „Vorbești afacereza?” - dintr-o campanie de imagine a postului TV *The Money Channel* (*Dicționar de cuvinte inexistente*; [/www.jocuridecuvinte.ro/](http://www.jocuridecuvinte.ro/));

b) sarcastică (Radu Paraschivescu):

«Una dintre aceste limbi pe stil nou este „*afacereza*”, așa-numita „limbă a culturii de business”, în care cârcotașii au văzut, firește, un balaur ieșit din vizuina corporatismului bancar. O alta este „*medichineza*”, unde jargonul este atât de greu inteligibil, încât simți uneori că dublarea lui grafică se face prin ideograme chinezești (nicio aluzie la caligrafia anumitor medici!). În fine, cea mai cunoscută, *romgleza*, e de fapt o limbă-hibrid, la care, împingând lucrurile la absurd, peste câțiva ani *filonul românesc* va mai contribui doar prin prepoziții și conjuncții. „Pastila de limbă” de astăzi nu se ocupă însă de vocabularul *romglezei*. Ar fi, de altfel, un efort inutil. E greu să-i vaccinezi pe angajații din unele companii împotriva „*meetingului*” cu „*shareholderii*”, împotriva „*fee*”-ului pentru „*mentenanță*”, împotriva „*endorsement*”-ului „*employer*”-ului, împotriva

„deployment”-ului „asset”-urilor, împotriva atâtor și-atâtor *struțocămile din menajeria lexicală*» (/digi24.ro/).

1.2. Legaleza. De pe vremea manualelor din școală, în care bucățile de beletristică erau urmate de explicații privind trăsături lexicale de-ale scriitorilor, în fond niște „devianți”, publicul cultivat nu s-a mai întâlnit cu asemenea oferte până la consultarea textelor juridice; și acestea s-ar părea că se preocupă de posibilitățile noastre de înțelegere.

1.2.1. Glosarea. În *Codul penal* (vezi *Noul Cod penal 2014* – Legea 286/2009 actualizat 2014; emitent: Parlamentul României, publicat în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, data intrării în vigoare: 1 februarie 2014; pentru forma actualizată valabilă la data de 3 februarie 2014), există un titlu, X, ce poartă numele „Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală”, care începe cu următoarea *Dispoziție generală* (preluăm grafia originalului): „Ori de câte ori legea penală folosește un termen sau o expresie dintre cele arătate în prezentul titlu, înțelesul acesteia este cel prevăzut în articolele următoare, afara de cazul când legea penală dispune altfel”. Cităm formularea unor articole: Art. 173: Legea penală. Prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonante de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege”; Art. 174: Savarsirea unei infracțiuni. Prin savarsirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege savarsirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice. Art. 175: Funcționar public.

(1) Funcționar public, în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

- a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;
- b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;
- c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regiuni autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

Printre alte formule care primesc explicații se află (preluăm scrierea *e-mail-ată* de pe sursa electronică!): „comiterea unei infracțiuni”, „înscris oficial”, „membru de familie”, „exploatarea unei persoane”, „timp de

razboi”, dar și „instrument de plata electronica” sau „sistem informatic”, „consecințe deosebit de grave”.

Evident, să nu pierdem din vedere dispoziția generală citată: „Ori de câte ori legea penala folosește un termen sau o expresie din cele arătate în prezentul titlu, înțelesul acestora este cel prevăzut în articolele următoare, *afara de cazul cand legea penala dispune altfel*” (!). Pe de altă parte, parcurgând explicațiile, îți dai seama că, de fapt, acestea se adresează tot juriștilor și par să contureze spații de dispută între avocații părților.

1.2.2. Studii de caz

1.2.2.1. Aparținător. Acest substantiv este prezent în mass-media în fraze de tipul „I. P. susține că *aparținătorii* pacientului grav bolnav și-au scos ruda din spital”. Sensul cuvântului în discuție ne provoacă față de contexte în care *adjectivul* corespunzător păstrează intactă legătura cu verbul de la care este derivat (a *aparține* „a face parte din...”, „a fi al cuiva”), ca, de exemplu, în rezumatul unui contract: „Modernizare strada Ulița Mare, sat Cristur, aparținător municipiului Deva”. Păstrând regula de analiză, ne întrebăm oare cum se poate imagina ca mai multe persoane sau indivizi să fie părți ale cuiva? (în cazul de mai sus ale *pacientului*!).

Economisindu-ne efortul de imaginație spre a invoca apariția construcției în discuție doar pe terenul limbii române, avem în vedere posibilitatea ca o asemenea formulă să reprezinte o traducere nereușită după un model similar dintr-o limbă străină din care se trag textele legislației noastre europenizate. Pornind de la semnalarea în legătură cu spitalele, putem ușor ajunge, de exemplu, la Ordinul nr. 50/23.01.2003, cu privire la metodologia de trimitere a unor categorii de bolnavi pentru tratament în străinătate, în textul căruia termenul, chiar explicat, se găsește în diferite fraze; cităm: „Documentele medicale ale bolnavului... se depun de către medicul de familie, de către *aparținător* (soț/soție, rudă de gradul IV sau reprezentant legal) sau de către bolnav... împreună cu o cerere din partea bolnavului sau a *aparținătorului*”. „La plecarea din țară în vederea efectuării tratamentului, bolnavul sau *aparținătorul* va semna un angajament prin care...” etc. Iată și o referire la utilizarea termenului în spital de pe un blog, ale unei... aparținătoare: „*Aparținători*. Așa am aflat azi la Urgențe că se numesc cei care îi însoțesc pe bolnavi. Copii îngrijorați. Sau frați. Sau soți. Aparținătorii au o sală de așteptare lângă triajul de la urgență; sau: „Pe perete scrie clar un nu știu ce articol 50 că le este interzis aparținătorilor să încerce să influențeze personalul medical în vreun fel”.

De altfel, însuși termenul în discuție pare să fie... extras, printr-o abreviere, dintr-o construcție măcar aparent logică, ceea ce putem deduce dintr-o clasificare de formule pe undeva înrudite, din terminologia juridică: *tutore legal*, *susținător legal* și *aparținător legal*, ultima numind categoria celor care, după lege, îl însoțesc în spital pe bolnav (rude, prieteni, reprezentanți legali), în cazul în care acesta are nevoie de asistență permanentă. Oricum, faptul că, în diferite situații, sensul formulei analizate nu e clar ne este confirmat chiar de un enunț dintr-o decizie, din iulie 2005, „asupra sesizării de neconstituționalitate a Legii privind sănătatea reproducerii și reproducerea umană asistată medical”, din care cităm: „Este, de asemenea, confuză sintagma *aparținători legali*, în raport cu prevederile constituționale și cu cele ale Codului familiei care se referă la părinți și ca reprezentanți legali ai copilului”. Nu am descoperit (încă) explicarea termenului în vreun articol din titlul X, „înțelesul unor termeni sau expresii din legea penală...”.

Trebuie să revenim la problema prezenței în dicționare. Ca substantiv, *aparținător* apare în *Dicționarul explicativ al limbii române* (din 2007), cu sensul „(Persoană fizică sau juridică) care este proprietarul unui bun mobil sau imobil, al unui contract, al unei tutele etc.”. Iată, așadar, numai... translucidă, și problema *apartenenței*; este tot inversul sensului de bază, căci nu persoana aparține bunului respectiv, ci este aceea „căreia îi aparține un bun”!

Pe internet am găsit un schimb de replici cu privire la absența unui oarecare cuvânt în *Dicționarul explicativ al limbii române*: „DEX online” nu cuprinde (și, deci, nu explică) termenul *aparținător*, observație urmată de echivalarea printr-un cuvânt din limba germană, *Angehöriger*, ce „se referă în primul rând la familie, inclusiv rudele prin alianță”. Explicația este salvatoare, dar rămân în discuție două probleme: mai întâi, de ce nu apare termenul respectiv în dicționarele curente (și dacă ar trebui să apară), iar, în al doilea rând, dar mai important, în ce fel de texte este folosit *aparținător* și, de fapt, cu ce sens?

Iată câteva fraze în care termenul este transparent, deoarece este folosit corect; de exemplu: „În anul 1755 se sfințește, în cătunul *aparținător* localității Buteni, Barda, o biserică ortodoxă cu hramul Sfântului Gheorghe”; sau: „Nadab, sat *aparținător* orașului Chișineu-Criș, jud. Arad”. Ca adjectiv în acest caz, *aparținător* arată că Barda este un cătun din componența localității Buteni, căreia îi aparține din punct de vedere administrativ, după cum în aceeași situație se află satul Nadab față de orașul Chișineu-Criș. Deci,

aparținător ține direct de verbul (a) *aparține*, cu sensul general cunoscut „a face parte din...”, „a fi al cuiva”. Putem cita și alte contexte în care adjectivul este prezent; într-un glosar de termeni referitori la cult, despre *mățanii* se precizează că sunt „folosite în lumea ortodoxă aproape exclusiv de persoane *aparținătoare* bisericii”. În acest caz, în discuție este statutul anumitor persoane în raport cu o instituție, dar referirea se poate face și la mari colectivități, ca în cazul analizei sociologice: „indivizii aparținătorinațiunilor în dezvoltare sunt dispuși să...”.

Întrucât în astfel de enunțuri sensul adjectivului este clar, nu se simte nevoia înregistrării termenului în dicționare, deoarece acestea nu consemnează astfel de derivate ale cuvintelor de bază. Dar, față de cele consemnate la început, semnalăm faptul că, totuși, adjectivul a fost deja înregistrat în *Noul dicționar universal al limbii române* (2008), pe baza unui citat din Lucian Blaga: „Pentru indivizii aparținători unei anumite populații..., orizontul inconștient poate fi... comun”.

Cu totul altfel se prezintă lucrurile în cazul derivatelor adjectivale ce se folosesc în mod curent cu valoarea de substantiv; de exemplu, de la verbul (a) *deține* s-a format derivatul *deținător*, explicat în dicționare prin „persoană care posedă un bun, un lucru, un premiu, un titlu etc.”.

Iată însă că tot cu raportare la verbul (a) *aparține*, prin veriga pe care o constituie adjectivul *aparținător* din texte cum sunt cele de mai sus, și în ziare a apărut substantivul *aparținător*, de exemplu în enunțuri referitoare la bolnavi spitalizați. Cităm relatarea unei scene petrecute la un spital: „I.P. susține că aparținătorii pacientului grav bolnav și-au scos ruda din spital cu tot cu pat”; sau: „V.O. susține că agenții de pază au fost depășiți numeric de către aparținătorii pacientului” (de pe internet).

Evident că și în astfel de enunțuri se... simte o legătură cu sensul de bază al verbului (a) *aparține*, numai că lucrurile se prezintă măcar ciudat; de regulă, vorbind despre *apartenența* la ceva, avem în vedere statutul unei entități (un sat, un cătun) ca parte a unei anumite structuri (o localitate, un oraș), sau al unor persoane drept părți ale unui întreg, instituții sau colectivități, și, de aceea, este greu de imaginat inversul acestor situații, anume ca mai multe persoane sau indivizi să fie părți ale cuiva (în cazul de mai sus *pacientul!*).

Deoarece însă această anomalie (formală) este frecventă în discursul public și prezintă în actele ce sunt necesare în diferite situații de tratament al bolnavilor, iar sensul respectiv nu este înregistrat nici în dicționare, se

pune problema unui hibrid din SPD public formal, în confruntare cu SPD public informal, eventual personal.

Prezența în diferite SPD. Termenul *legaleză* se găsește pe internet în texte în care traducători de acte cu implicații juridice (de tip contracte) își fac cunoscute dificultățile de echivalare, pornind de la română, cu termeni de specialitate din alte limbi; nu este vorba doar de engleză, ci, de exemplu, chiar de limba daneză! Vinovatul principal: particularități ale sofisticatului limbaj juridic, pentru a cărui simplificare s-a pronunțat un specialist în comunicare, Alan Siegel: *Let's simplify legal jargon!*

Mefiență și dispreț. Și alți cetățeni încep să cunoască termenul și să-i atribuie o notă peiorativă. Un internaut nu înțelege prevederile de garanție pentru cardurile de memorie, dar, „când ajungem la ‘legaleză’ deja nu mai ești sigur nici de ceva foarte clar în limba română”, căci la fel se prezintă lucrurile și în ceea ce privește „becurile cu led-uri”. Nici cu definirea termenului de *corupție* pare că n-am sta mai bine, însă „într-adevăr, legea e o limbă diferită, care are nevoie de definiții speciale”.

Pentru un spaniol (circulația termenului fiind măcar paneuropeană), nici factorul uman nu este de neglijat, cu referire la profesioniștii profitori ai impunității și nerușinării lor: „Todos estos abogados y funcionarios de la legalezase pavonean en su impunidad y desvergüenza” (www.armandobronca.com). Iar un francez, folosind însă expresia „langage legaliste”, o consideră corespondentul englezescului *legalese*, depreciat prin echivalarea cu fr. *charabia*, așadar o... „păsărească” (www.lematindz.net/).

1.2.2.2. Uzufructuar: relația autorităților cu publicul larg

Enunțuri tehnice de tipurile citate anterior pot avea însă implicații pentru toți vorbitorii. Prof. Dan Stoica (într-un articol postat pe internet) atrage atenția asupra unor formulări din textul unei banale dispoziții de pe site-ul Serviciului de evidență a populației, privind actele necesare pentru schimbarea cărții de identitate; printre condiționări figurează și „constatarea *uzucapiunii imobiliare*”, iar „dacă *nudul proprietar* solicită eliberarea actului de identitate, în acest caz este necesară declarația *uzufructuarului*”. Putem avea surprize (nu doar) langajiere la fel de plăcute, dacă citim paragrafele de subsol, cele scrise cu literă de corp 9 sau chiar 8, din textul contractelor de împrumuturi bancare, acte pe care le-am semnat fără a ne pierde timpul cu o lectură migăloasă și dificilă (atenție la contractele semnate în calitate de garanți, căci mai pot fi ierni cum n-au mai fost de când ne știm!).

2. Registre ale comunicării. O ironie blajină la adresa derutantei terminologii juridico-administrative este prezentă în schița lui Jean Bart (Eugeniu P. Botez) intitulată *Cafeaua șefului* (1922). Voind să-și ridice de la vama portului un colet cu cărți trimis din străinătate, naratorul este apostrofat să nu se grăbească, pentru că nu este încă *operat*, mai ales că nu știe nici cum i-a venit coletul, cu *transbord*, *tranzit*, *conosament* sau *cabotaj*? (el credea că i-a venit cu vaporul!). După ce va fi *operat*, va fi rândul impiegatului: „Veniți la mine să vă *desfigurez*”. Insistând să plătească taxele, pur și simplu, și să termine, temerarul este admonestat: „Formalitățile vamale sunt sfinte... Cu favoruri de acestea se *defraudează* fiscul statului...”.

O soluție posibilă ar putea-o reprezenta realizarea unui ghid de securitate juridică. Nu putem trăi sub teroarea limbajului juridico-administrativ; dacă nu facem noi studii, „la distanță”, sau nu putem plăti un consultant la primirea oricărei somații, atunci ne-am putea gândi la redactarea, ca și pentru *afacereză*, a unui ghid cu explicarea terminologiei respective, selectate după zone de larg interes, după frecvența utilizării termenilor etc., ca un instrument practic, uzual, de ... protecție a consumatorului, în genul ghidurilor „străineze” de tip *Handbook* (în formula „Juridical Security Glossary”).

3. În loc de concluzii (de etapă): ținând seama de concepte din discursul public cum sunt „al treilea discurs” și „justa administrare a logosului”, și optând pentru rațiune, dar invocând și un precept lansat de poetul „neolatin” francez, J. Santeul (secolul al XVII-lea), considerat deviză a comediei clasice: „*Ridendo castigat mores!*”, înclinăm, în materie de „cultivare a limbii” spre conștientizarea deviației, adoptând statutul de *analist*. În fond, limbile funcționale trebuie privite doar ca o sală de primire a neologismului ce se va integra (sau nu!) lexicului uzual al limbii române contemporane, ca marcă a interculturalității, paralel cu plurilingvismul propriu-zis.

FUNCTIONAL LANGUAGE STYLES: ASPECTS OF THE NEOLOGISM

Abstract: In order to evaluate the use of neologisms, especially anglicisms from the contemporary Romanian language, our purpose is to imagine types of discourses or texts with the above-mentioned loans. We propose an analysis grid, designed with the caption 'pragmatic-discursive space' (PDS) to take into account 'objective' and 'subjective' guidelines in the process of communication. The markers for these guidelines are 'spaces' and 'registers' within communicative interaction, namely the data that point to linguistic competence and skills relating to variation in expression. On this foundation, the discussion gets focused on enunciation and reception issues from two topical technolects: business jargon (the so-called 'managerese') and legislative jargon (the so-called 'legalese'). Communicative performance is determined by a ratio between specialist terminology and terms understood and taken over by common-language speakers, the latter providing neological functionality in a diachronic perspective.

Keywords: *neologisms, anglicisms, communication, business jargon, pragmatic-discursive space.*

[Prima versiune a lucrării a fost publicată în revista „Analele Universității «Dunărea de Jos» din Galați”, Fascicula XXIV „Lexic comun / Lexic specializat”, An VIII, Nr. 1-2 (13-14), 2015, p. 83-96, (Actele conferinței internaționale *Lexic comun / Lexic specializat*, ediția a VIII-a cu tema *Interculturalitate și plurilingvism în context european*, Galați, 11-12 iunie 2015)].